

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 241/2022 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 36/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Mikko Hirvi, sisäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Mira Turpeinen, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Tomi Paavola, liikenne- ja viestintäministeriö
- poliisitarkastaja Kimmo Ulkuniemi, Poliisihallitus
- lakimies Asko Metsola, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- suojelupoliisi
- keskusrikospoliisi
- Liikenne- ja viestintävirasto
- DNA Oy
- Elisa Oyj
- Telia Finland Oyj
- Teknologiateollisuus ry
- professori Olli Mäenpää

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on antaa verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumista koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen liittyvä täydentävä sääntely.

Esityksen mukaan terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten ja rajat ylittävissä tilanteissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemien poistamismääräysten arvioinnin osalta toimivaltainen viranomainen olisi poliisi.

Erityistoimenpiteitä koskevien päätösten osalta toimivaltainen viranomainen olisi Liikenne ja viestintävirasto. Seuraamusten määräämisen osalta toimivaltainen viranomainen olisi perustettava seuraamuskollegio.

Lisäksi sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin lisättäisiin uusi seuraamusmaksu.

Esitys annetaan vuoden 2022 lisätalousarvioesitykseen IV liittyvänä budjettilakina.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian hyväksymisen jälkeen.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/784 on alettu soveltaa 7.6.2022. Asetuksen tarkoituksena on estää verkkoympäristön hyödyntäminen terroristisessa tarkoituksessa. Tavoitteena on, että terroristista propagandaa sisältävä laitton verkkosisältö poistetaan mahdollisimman pian tai estetään pääsy siihen, jotta sisällön jakautuminen edelleen muille verkkoalustoille estetään. Hallintovaliokunta on antanut asetusehdotuksesta sen käsittelyn yhteydessä kaksi lausuntoa (HaVL 37/2018 vp ja HaVL 9/2019 vp).

Terroristista sisältöä ovat asetuksen 2 artiklan 7 kohdan määritelmän mukaan aineistot, joissa ylytetään tai houkutellaan EU:n terrorismirikosdirektiivissä (EU) 2017/541 määriteltyjen terrorismirikosten tekemiseen tai edistämiseen, houkutellaan osallistumaan terroristiryhmän toimintaan tai annetaan esimerkiksi terrorismirikosten toteuttamisen mahdollistavien räjähteiden tai ampu- ma-aseiden valmistus- tai käyttöohjeita. Yleisölle opetus-, journalismi-, taide- tai tutkimustarkoituksessa tai terroritoiminnan ehkäisy- tai torjuntatarkoituksessa levitettävää aineistoa mukaan luettuna aineisto, jossa esitetään kärkeviä tai kiistanalaisia näkemyksiä julkisen keskustelun yhteydessä, ei asetuksen 1 artiklan 3 kohdan mukaan katsota terroristiseksi sisällöksi.

Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat asetuksen mukaan antaa määräyksen terroristisen verkkosisällön poistamisesta. Säilytyspalvelun tarjoajien on poistettava terroristinen verkkosisältö niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään tunnin kuluessa perustellun poistamis-

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

määräyksen vastaanottamisesta. Rajat ylittävissä tilanteissa poistamismääräyksen antavan viranomaisen on toimitettava määräys myös sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, johon säilytyspalvelun tarjoaja on sijoittautunut. Kyseisen jäsenvaltion viranomainen voi arvioida poistamismääräyksen laillisuuden. Säilytyspalvelun tarjoaja tai sisällön tarjoaja voi myös pyytää jäsenvaltionsa toimivaltaista viranomaista arvioimaan toisen jäsenvaltion viranomaisen antaman poistamismääräyksen laillisuuden.

EU-asetukset ovat jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta. Asetuksessa kuitenkin edellytetään, että jäsenvaltiot nimeävät yhden tai useamman viranomaisen, jonka toimivaltaan kuuluu poistamismääräyksen antaminen asetuksen 3 artiklan nojalla, poistamismääräysten arviointi 4 artiklan nojalla, säilytyspalvelun tarjoajan käyttöön ottamien erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvonta 5 artiklan nojalla sekä seuraamusten määrääminen 18 artiklan nojalla. Lisäksi jäsenvaltioiden on säädettävä säilytyspalvelun tarjoajien asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Ehdotetulla lailla verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annetaan asetuksen edellyttämä täydentävä kansallinen sääntely. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi maininta säädettävän lain mukaisesta seuraamusmaksusta.

Toimivaltaiset viranomaiset

Valiokunta pitää perusteltuna, että poliisi nimetään toimivaltaiseksi viranomaiseksi poistamismääräysten antamiseen ja toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antamien poistamismääräysten arviointiin sekä Liikenne- ja viestintävirasto toimivaltaiseksi viranomaiseksi erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvontaan. Viranomaisten toimivallan sisältö määräytyy asetuksen mukaan. Ehdotetussa laissa ei säädetä siitä, mikä poliisin tai Liikenne- ja viestintäviraston yksikkö vastaa asetuksen mukaisista tehtävistä. Valiokunta korostaa liikenne- ja viestintävaliokunnan tavoin (LiVL 36/2022 vp), että yksiköiden tulee olla palveluntarjoajien tiedossa ennen kuin lakia aletaan soveltaa.

Poistamismääräystä koskevien tehtävien katsotaan soveltuvan terrorismin torjunnasta päävastuussa olevalle poliisille, sillä poistamismääräysten tavoitteena on muun muassa ehkäistä radikalisoitumista ja terroritekoja. Erityistoimenpiteiden valvontaa koskevat tehtävät puolestaan soveltuvat Liikenne- ja viestintävirastolle, jolla on nykyisin esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) mukaisia valvontatehtäviä.

Valiokunta toteaa, että poistamismääräysten antaminen ja toisen jäsenvaltion viranomaisen poistamismääräysten arviointi ovat poliisille uudenlaisia vaativia tehtäviä, jotka edellyttävät erityisosaamista. Poliisin on kyettävä muun ohella arvioimaan verkkosisältöä suhteessa asetuksen mukaiseen terroristisen sisällön määritelmään sekä erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa myös suhteessa EU:n perusoikeuskirjassa vahvistettuihin perusoikeuksiin. Tehtävä edellyttää aktiivista kansainvälistä viranomaisyhteistyötä päällekkäisten poistamismääräysten välttämiseksi ja mahdollisten asiaan kytkeytyvien esitutkintojen selvittämiseksi. Myös Liikenne- ja viestintäviraston säilytyspalvelun tarjoajien erityistoimenpiteiden valvontatehtävät ovat virastolle uusia ja edellyttävät uudenlaista osaamista sekä valvontatoiminnan organisoimista virastossa. Valiokunta pai-

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

nottaa riittävän asiantuntemuksen ja koulutuksen merkitystä viranomaisille säädettävissä uusissa tehtävissä.

Jäsenvaltioiden on asetuksen mukaan varmistettava, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit asetuksen tavoitteiden ja asetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi. Hallituksen esityksen perusteluissa arvioidaan poliisille aiheutuvan uusista tehtävistä neljän henkilötyövuoden (yhteensä 280 000 euroa/vuosi) ja Liikenne- ja viestintävirastolle kahden henkilötyövuoden (yhteensä 260 000 euroa/vuosi) lisäresurssitarve. Saadun selvityksen mukaan nämä resurssitarpeet on tarkoitus huomioida vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa ja tulevassa kehysrahoituksessa.

Valiokunta kuitenkin huomauttaa, että viranomaisten resurssitarve saattaa jatkossa kasvaa, jos esimerkiksi suuri kansainvälinen säilytyspalvelun tarjoaja sijoittautuu Suomeen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on myös kiinnitetty huomiota siihen, että säilytyspalvelun tarjoajat tulevat todennäköisesti alkuvaiheessa pyytämään arviointia jokaisesta saamastaan poistamismääräyksestä, ja arviointipyyntöjen määrä on näin ollen arvioitu hallituksen esityksessä liian pieneksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen.

Seuraamusten määrääminen

Jäsenvaltioiden tulee asetuksen 18 artiklan mukaan säätää seuraamuksista, joita säilytyspalvelun tarjoajille asetetaan, jos ne eivät noudata asetuksen mukaisia velvoitteita. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Asetuksessa jätetään kansallista liikkumavaraa hallinnollisten seuraamusten yksityiskohtien osalta. Vain velvoitteiden systemaattisen ja jatkuvan noudattamatta jättämisen taloudellisen seuraamuksen suuruudesta on säädetty asetuksessa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että seuraamusten määräämisessä toimivaltainen viranomainen on kolmijäseninen seuraamuskollegio. Seuraamusmaksujen määräämistoimivallan osoittamista seuraamuskollegiolle perustellaan esityksessä lähinnä seuraamusmaksujen suuruudella. Tarkoituksena kuitenkin on, että kaikista seuraamusmaksuista päättää niiden suuruudesta riippumatta sama toimija. Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että ehdotetun kaltaisesta seuraamuskollegiosta ei juurikaan ole perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Perustuslakivaliokunta on tosin arvioinut seuraamusmaksun määräämistä koskevan toimivallan osoittamista monijäseniselle toimielimelle esimerkiksi tietosuojalainsäädännön yhteydessä (PeVL 14/2018 vp).

Seuraamuskollegio on valtionhallinnon toimielin, jonka yleisistä perusteista on perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan säädettävä lailla, jos sen tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Yleisillä perusteilla säännöksessä tarkoitetaan lähinnä yksikön nimeä, toimialaa, pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltaa (HE 1/1998 vp ja PeVL 5/2008 vp). Seuraamuskollegion tehtäviin kuuluu merkittävää julkisen vallan käyttöä. Valiokunnan käsityksen mukaan ehdotettu seuraamuskollegiota koskeva sääntely täyttää perustuslain 119 §:n 2 momentin asettamat perusvaatimukset. Valiokunta ehdottaa seuraamuskollegiota koskevaa sääntelyä kuitenkin eräiltä osin täsmennettäväksi yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin.

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

Seuraamuskollegio voi 1. lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin mukaan määrätä seuraamusmaksun säilytyspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö säännöksessä yksilöityjä asetuksen velvoitteita. Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu voi olla 1 000—100 000 euroa ja luonnolliselle henkilölle 500—10 000 euroa. Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Maksun suuruutta arvioitaessa huomioon otettavista seikoista säädetään asetuksen 18 artiklan 2 kohdassa. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on näin ollen otettava huomioon esimerkiksi rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto sekä se, onko rikkominen ollut tahallista tai tuottamuksellista, ja se, onko säilytyspalvelun tarjoaja rikkonut velvoitteita aiemmin. Maksu voidaan 5 §:ssä mainituilla perusteilla myös jättää määräämättä. Ehdotetusta 5 §:n 2 momentista käyvät ilmi kaksoisrangaistavuuden kieltoa koskevat rajoitukset. Valiokunta pitää ehdotettua seuraamusmaksun suuruutta ja sen perimättä jättämistä koskevaa sääntelyä asianmukaisena.

Valiokunta toteaa, että seuraamusmaksun määrääminen on hallintoasian käsittelyä, joten seuraamuskollegion on noudatettava päätösvaltaa käyttäessään hallintolain (434/2003) 6 §:ssä säädettyjä hallinnon oikeusperiaatteita, jotka ohjaavat osaltaan harkintavallan käyttämistä. Valiokunta korostaa muutoinkin hallintolain säännösten noudattamista ehdotetun lain mukaisessa päätöksenteossa. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetun lainsäädännön vaikutuksia etenkin viranomaisien tehtäviin ja resursseihin seurataan. Valiokunta toteaa, että ehdotettu lainsäädäntö vaikuttaa myös säilytyspalvelun tarjoajiin.

Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin muutosehdotuksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta

1 §. Toimivaltaiset viranomaiset. Jäsenvaltioiden on asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaan varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaisien tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan erikseen säädettäväksi, että viranomaiset eivät saa 1—3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan ohjeita miltään muulta taholta.

Valiokunta toteaa, että viranomaisten ja virkamiesten riippumatonta asemaa edellyttävä hallinto-oikeuden perusteisiin kuuluva vaatimus sisältyy hallintolain 6 §:ssä säädettyyn puolueettomuusperiaatteeseen ja se kuuluu myös virkamiesoikeudellisiin vaatimuksiin. Koska asetuksen välittömästi sovellettavaa säännöstä ei tule toistaa kansallisessa lainsäädännössä ja asetuksen 13 artiklan 2 kohdan toistaminen säännöksessä vain osittain voi välittää vajavaisen informaation vaatimuksen sisällöstä tältä osin, valiokunta ehdottaa hallituksen esityksen mukaisen 4 momentin poistamista pykälästä. Valiokunta korostaa mainitun asetuksen säännöksen merkitystä.

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

2 §. Poliisin ja Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi viranomaisten tiedonsaantioikeudesta. Valiokunta ehdottaa tiedonsaantioikeuksia koskevaa säännöstä täsmennettäväksi niin, että pykälässä säädetään Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada säännöksessä mainitut tiedot poliisilta ja poliisin oikeudesta saada tiedot Liikenne- ja viestintävirastolta. Perustelujen ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on ollut säätää nimenomaan mainittujen viranomaisten oikeudesta saada välttämättömät tiedot toisiltaan. Valiokunta ehdottaa myös momenttien järjestyksen muuttamista.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että lakiehdotukseen ei sisälly säännöstä poliisin velvollisuudesta antaa Liikenne- ja viestintävirastolle tiedot siitä, että palveluntarjoja on saanut vähintään kaksi poistamismääräystä 12 edeltävän kuukauden aikana. Valiokunta pitää tärkeänä, että Liikenne- ja viestintävirastolla on käytössään ajantasaiset tiedot, joiden pohjalta se voi täyttää asetuksen 5 artiklan mukaiset valvontavelvoitteensa. Saadun selvityksen mukaan poistamismääräyksen antaneen viranomaisen tulee asetuksen 3 artiklan 9 kohdan mukaan ilmoittaa säilytyspalvelun tarjoajalle annetusta poistamismääräyksestä erityistoimenpiteiden valvonnasta vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle. Tästä velvollisuudesta ei saadun selvityksen mukaan ole tarpeen säätää erikseen ehdotetussa laissa.

3 §. Seuraamuskollegio. Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi niin, että siinä säädetään hallituksen esityksessä ehdotettua tarkemmin seuraamuskollegion hallinnollisesta asemasta, kokoonpanosta, jäsenten ja varajäsenten nimeämisestä, toimikaudesta, seuraamuskollegion jäsenten ja varajäsenten kelpoisuutta koskevista perusvaatimuksista, pääasiallisista tehtävistä sekä päätösten esittelystä. Samalla pykälän momenttirakenne muuttuu.

Hallintovaliokunta ehdottaa pykälän 1 momentissa säädettäväksi siitä, että Poliisihallituksen yhteydessä on seuraamuskollegio, jonka tehtävänä on seuraamusten määrääminen säädettävän lain 4 §:n nojalla. Säännöksellä selvennetään toimielimen hallinnollista asemaa ja määritellään sen pääasialliset tehtävät. Lisäksi valiokunta ehdottaa 1 momenttiin säännöstä siitä, että poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 4 §:n 4 momenttia ei sovelleta seuraamuskollegion toimintaan. Mainitussa säännöksessä on kyse poliisiyliohtajan mahdollisuudesta ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen hallinnon sisäisen asian, joka on säädetty muun poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen ratkaistavaksi. Säännöksellä on tarkoitus korostaa seuraamuskollegion riippumattomuutta asemaa.

Valiokunnan ehdottama pykälän 2 momentti vastaa hallituksen esityksessä ehdotettua 1 momenttia siltä osin, että siinä säädetään Poliisihallituksen toimivallasta nimetä seuraamuskollegion jäsenet ja varajäsenet. Lisäksi valiokunta ehdottaa 2 momentissa säädettäväksi kollegion toimikaudeksi viisi vuotta.

Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentissa säädettäväksi kollegion jäsenten ja varajäsenten kelpoisuutta koskevista perusvaatimuksista. Perustelujen mukaan jäsenten ja varajäsenten tulee olla asetukseen ja sen sisältöön hyvin perehtyneitä virkamiehiä. Perusteluissa todetaan myös, että kollegion jäseniksi on tarkoitus nimittää poliisin edustajia. Asiantuntijakuulemisen mukaan kelpoisuusvaatimuksista tulee säätää laissa. Lisäksi on tärkeää, että hallinnollisen rangaistusseurauksen määräämisestä päättävässä toimielimessä on riittävä oikeudellinen asiantuntemus. Valiokunta ehdottaa 3 momenttiin säännöstä, jonka mukaan seuraamuskollegion jäsenten ja varajäsen-

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

ten tulee olla asetukseen ja sen sisältöön hyvin perehtyneitä kokeneita poliisihallinnon virkamiehiä. Seuraamuskollegion puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla tehtävän edellyttämä riittävä oikeudellinen asiantuntemus.

Valiokunnan ehdottama pykälän 4 momentti vastaa soveltuvien osin hallituksen esityksessä ehdotettua 1 momenttia. Seuraamuskollegion jäsen tai varajäsen ei saa olla virassa, jossa hänen tulee antaa asetuksen 3 artiklassa tarkoitettuja poistamismääräyksiä tai arvioida 4 artiklassa tarkoitettuja rajat ylittäviä poistamismääräyksiä. Seuraamuskollegion jäsen toimii tehtävässään riippumattomasti ja puolueettomasti.

Seuraamuskollegion päätös tehdään hallituksen esityksen 2 momentin mukaan esittelystä. Valiokunta ehdottaa, että tästä säädetään pykälän 5 momentissa. Samalla valiokunta ehdottaa sääntelyä siitä, missä tilanteissa esittelijänä toimii Liikenne- ja viestintäviraston virkamies ja milloin poliisihallinnon virkamies.

Valiokunnan ehdottama pykälän 6 momentti sisältää pääosin hallituksen esityksen mukaisen 2 momentin sääntelyn, ja 7 momentti vastaa sisällöllisesti hallituksen esityksen 3 momenttia.

4 §. Seuraamusmaksu asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Valiokunta toteaa, että vakiintuneen lainsäädäntökäytännön mukaan hallinnollinen rangaistusseuraamus määrätään sen kohteelle. Valiokunta ehdottaa tästä syystä pykälän 1 momentin johdantokappalletta muutettavaksi niin, että seuraamusmaksun asettaminen korvataan säännöksessä sen määräämisellä. Valiokunta on lisäksi tehnyt teknisen korjauksen 1 momentin 5 kohtaan.

Hallintovaliokunta ehdottaa pykälän rakenteen muuttamista niin, että maksun suuruutta koskeva 3 momentti siirtyy 2 momentiksi, maksun enimmäismäärää koskeva 5 momentti 3 momentiksi, kokonaisharkintaa koskeva 2 momentti 4 momentiksi ja seuraamusmaksun suorittamista valtiolle koskeva 4 momentti 5 momentiksi. Valiokunnan ehdottamassa muodossa pykälä vastaa soveltuvien osin muita seuraamusmaksusäännöksiä. Edellä mainitun johdosta valiokunnan ehdottaman 3 momentin viittaus seuraamusmaksun suuruuteen on korjattava viittaukseksi 2 momenttiin.

2. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Lain soveltamisala. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus ehdotetun lain mukaiseen seuraamusmaksuun. Valiokunta toteaa, että seuraamusmaksusta säädetään ehdotetun lain 4 §:ssä, ja ehdottaa tätä koskevaa teknistä korjausta säännökseen. Lisäksi 2 momentin säännös on tarpeen yhteensovittaa hallituksen esityksen antamisen jälkeen hyväksytyjen lainmuutosten kanssa (MmVM 13/2022 vp — HE 89/2022 vp ja TaVM 30/2022 vp — HE 113/2022 vp). Edellä mainitusta syystä myös lakiehdotuksen johtolausetta on tarpeen tarkistaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 241/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/784, jäljempänä *asetus*, 3 artiklassa tarkoitetun poistamismääräyksen ja 4 artiklassa tarkoitetun rajat ylittävän poistamismääräyksen arvioinnissa toimivaltainen viranomainen on poliisi.

Asetuksen 5 artiklassa tarkoitettuja erityistoimenpiteitä koskevien päätösten tekemisessä toimivaltainen viranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto.

Asetuksen 18 artiklassa tarkoitettujen seuraamusten määräämisessä toimivaltainen viranomainen on 3 §:ssä säädetty seuraamuskollegio.

~~Viranomaiset eivät saa 1—3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan ohjeita milään muulta taholta.~~

2 §

Poliisin ja Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus

Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada **Liikenne- ja viestintävirastolta** asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisten tehtävien suorittamista varten välttämättömät tiedot. Tiedonsaantioikeus koskee myös välttämättömiä henkilötietoja. (HE:n 2 mom.)

Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada **poliisilta** asetuksen 5 artiklan nojalla toteuttavaa erityistoimenpiteiden valvontaa varten välttämättömät tiedot. Tiedonsaantioikeus koskee myös välttämättömiä henkilötietoja. (HE:n 1 mom.)

3 §

Seuraamuskollegio

Poliisihallituksen yhteydessä on seuraamuskollegio, jonka tehtävänä on seuraamusten määrääminen tämän lain 4 §:n nojalla. Seuraamuskollegion toimintaan ei sovelleta poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 4 §:n 4 momenttia.

Poliisihallitus nimeää seuraamuskollegioon kolme jäsentä, joista yhden kollegion puheenjohtajaksi sekä heille kolme henkilökohtaista varajäsentä. Seuraamuskollegion toimikausi on viisi vuotta.

Seuraamuskollegion jäsenten ja varajäsenten tulee olla asetukseen ja sen sisältöön hyvin perehtyneitä kokeneita poliisihallinnon virkamiehiä. Seuraamuskollegion puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla tehtävän edellyttämä riittävä oikeudellinen asiantuntemus.

Seuraamuskollegion jäsen tai varajäsen ei saa olla virassa, jossa hänen tulee antaa asetuksen 3 artiklassa tarkoitettuja poistamismääräyksiä tai arvioida 4 artiklassa tarkoitettuja rajat ylittäviä poistamismääräyksiä. Seuraamuskollegion jäsen toimii tehtävässään riippumattomasti ja puolueettomasti.

Seuraamuskollegion päätös tehdään esittelystä. Liikenne- ja viestintäviraston virkamies toimii esittelijänä, kun asia koskee asetuksen 5 artiklan 1-3, 5 ja 6 kohdan rikkomista. Poliisihallinnon virkamies toimii esittelijänä, kun asia koskee asetuksen 3 artiklan 3 ja 6 kohdan, 4 artiklan 2 ja 7 kohdan sekä 11 artiklan, 14 artiklan 5 kohdan, 15 artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan rikkomista.

Seuraamuskollegio on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Seuraamuskollegion läsnä olevista jäsenistä yhden on oltava puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Päätökseksi tulee se kanta, jota enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulee se kanta, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Seuraamuskollegiolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta välttämättömät tiedot.

4 §

Seuraamusmaksu asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä

Seuraamuskollegio voi määrätä seuraamusmaksun asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettulle säilytyspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö velvoitetta, joka koskee asetuksen:

1) 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn poistamismääräyksen noudattamista tai 6 kohdassa tarkoitettun ilmoituksen tekemistä;

2) 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä poistetun sisällön palauttamista tai 7 kohdassa säädettyä pääsyn sallimista uudelleen;

3) 5 artiklan 1—3, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista ja niistä tehtäviä ilmoituksia;

4) 6 artiklassa säädettyä sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttämistä;

5) 7 artiklassa säädettyä säilytyspalvelun tarjoajan avoimuusvelvoitetta;

6) 10 artiklassa säädettyjä valitusmekanismeja koskevia vaatimuksia;

7) 11 artiklassa säädettyjä sisällöntarjoajille annettavia tietoja koskevia vaatimuksia;

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

8) 14 artiklan 5 kohdassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa rikosten tutkinnassa tai syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka;

9) 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhteyspisteen nimeämistä tai perustamista ja tietojen julkisesti saataville saattamista;

10) 17 artiklassa tarkoitettua laillista edustajaa.

Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa. (HE:n 3 mom.)

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, seuraamusmaksu asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädettyjen velvoitteiden systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. (HE:n 5 mom.)

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa huomioon otettavista seikoista säädetään asetuksen 18 artiklan 2 kohdassa. (HE :n 2 mom.)

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. (HE:n 4 mom.)

5 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksu jätetään määräämättä, jos:

1) asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu säilytyspalvelun tarjoaja on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin tämän lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen tai laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut siitä viivytyksettä poliisille eikä rikkomus tai laiminlyönti ole vakava tai toistuva;

2) velvoitteen rikkomista tai laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä; tai

3) seuraamusmaksun määräämistä on muutoin kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla perusteella pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiasassa. Seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

6 §

Seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentuminen

Seuraamusmaksu jätetään määräämättä, jos sitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

7 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätty seuraamusmaksu pannaan täytäntöön noudattaen sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002).

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä.

8 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa [7](#), seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

§:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu, luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvälvönnan seuraamusmaksu, jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, lannoitelain (711/2022) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu, eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 63 a §:ssä tarkoitettu sivutuotevalvonnan seuraamusmaksu, avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) 21 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu sekä verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annetun lain (/) 4 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 7.12.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mari Rantanen ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Matti Semi vas
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Heidi Viljanen sd
varajäsen Ben Zyskiewicz kok

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo